

Estudi analític del cartell Aidez l'Espagne (1937) de Joan Miró.

Oriol Nogueras Maza (2000)

www.onogueras.com / ops1979@gmail.com

Cal començar introduint aquest cartell en l'entorn en el qual va ser creat, tan l'entorn temporal com l'espacial. Miró realitza aquesta obra d'art a l'exili, a París, i presentant-la a l'Exposició Universal de 1937, en plena Guerra Civil espanyola. De clares conviccions polítiques republicanes i d'un rebuig total al feixisme franquista, Miró pretén aquí arribar a l'espectador per implicar-lo en aquesta causa realitzant alhora un crit d'ajuda davant les perilloses forces franquistes que aterren a l'artista.

Davant d'això, Miró dota a la part esquerra del quadre d'un pes compositiu molt més alt sobre el qual tendim a girar la mirada, el desproporcionat puny aixecat que al meu parer actua com a element més important del cartell. Crec que es pretén destacar aquí la força del poble, el puny aixecat com a símbol de la capacitat del bàndol pel qual Miró demana ajuda, una capacitat, uns recursos, que reconeix a la part inferior del cartell on introdueix la cita: "unes capacitats creatives que enlluernaran el mon". El cos del personatge queda al centre, amb una expressió facial ambigua; d'una banda demostra certa angouxa, la boca oberta i els ulls oberts, com si estigués cridant o demanant ajuda; de l'altra sembla com si estigués

deixant anar una rialla. En aquest aspecte, aquesta rialla s'uniria a la verticalitat ascendent del puny oferint optimisme davant un possible final victoriós dels republicans. D'alguna manera la figura emergeix de les lletres que escriuen "*L'Espagne*", igual que el puny, sembla que surti com un heroi aixecant-se sobre el país oferint així un to optimista, un raig de llum que s'aguditza amb el sol vermell sobre el seu cap, element molt recurrent en l'obra de Miró. La introducció de la moneda, el franc que apareix dibuixat sola el sol, podria vincular-se a la voluntat de l'artista de demanar ajuda no tan sols social o de recolzament ideològic sinó també una implicació de caràcter econòmic amb el bàndol que recolza.

Cal considerar el cartell com a obra d'art, ja sigui pels aspectes purament compositius com per la intencionalitat i la càrrega expressiva amb la qual Miró carrega l'obra. Començant per la força dels colors i seguint per la forma amb la que Miró dibuixa al personatge central emergint de les lletres, queda clar que hi ha una intencionalitat estètica en l'obra, i per tant un plaer pels sentits que es pot desvincular del missatge que Miró pretén oferir. Malgrat aquesta llibertat estètica que he reconegut, crec que és important no oblidar el que l'artista vol expressar i el perquè utilitza unes formes o unes altres en relació al missatge que vol transmetre. No ens pot escapar per exemple l'elecció d'aquests colors, una barreja dels colors de les dues banderes que més properes sent Miró, l'espanyola i la francesa, a la qual demana ajuda. Les qualitats del color provoquen així una sensació emocional més intensa entre obra i espectador, un major impacte amb el qual Miró pretenia aguditzar la causa o el missatge.

Tant és així que m'atreveixo a afirmar que el missatge que ens transmet té una relació directa amb el que l'obra expressa. Miró pretén fer-nos adonar o fer-nos despertar un sentiment per aconseguir algun propòsit, en aquest cas ajuda, un sentiment que es desperta mitjançant l'expressió sentida i que té com a base clara el missatge directe que les mateixes lletres grans demanen: "Ajuda a Espanya". D'aquesta manera els elements que apareixen en l'obra sí que venen determinats pel contingut del missatge, com el cas que hem comentat de la utilització dels colors de les banderes precisament per destacar un vincle que Miró demana entre ambdós països. Evidentment podem fer diferents interpretacions del que volen significar els elements situats al cartell, però d'alguna manera, a l'hora de globalitzar una idea amb la qual resumir la voluntat de l'artista crec que arribarem sempre al mateix lloc: un crit d'ajuda per l'Espanya republicana. Així, el missatge final queda relativament

clar; tot i que els carmins amb els quals hagi arribat a l'espectador siguin diferents, la via final es redueix a una intenció clara d'evocar un sentiment i una identificació amb una causa que ha portat a molts defensors a l'exili i a molts d'altres a la mort. És per això que Miró reuneix en aquest cartell un seguit de raons compositives i expressives amb les quals arriba a impactar a l'espectador, i per aquesta raó, en aquesta identificació d'obra i observador, el cartell pren cos com a obra d'art.